

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган**

мәктәп туры олимпиада биремнәре

2023-2024 уку елы, 10 нче сыйныф

**Олимпиадные задания школьного тура по татарскому языку для
общеобразовательных организаций с обучением на русском языке**

(для изучающих татарский язык как государственный язык РТ).

2023-2024 учебный год, 10 класс

Максимальный балл – 82

Время выполнения – 150 минут

I часть

1. Озаглавьте рисунок (макс. б. – 2).

**Опишите- составьте 5 предложений (по 2б. за каждое правильное,
раскрывающее содержание рисунка предложение. Макс. б. -10)**

II часть

1. Прочитайте.

1) Придумайте и напишите название текста (2 б.)

Татарстан Язучылар союзының вестибюленә мәрмәр такта куелган. Ул тактада Бөек Ватан сугышында үлөп калган утыз язучының фамилиясе язылган. Алар язасы әсәрләрен язып бетермичә, яшәргә өлгермичә үлгәннәр.

Польша жирендәге Згеш дигән кечкенә генә шәһәрдә “Тапшырылмаган хатлар” авторы Гадел Кутуй күмелгән. Фатих Кәрим жиңүгә ике ай кала Кенисберг янында һәлак була. Дахауның крематорий мичләрендә фашистлар Совет Армиясе полковнигы шагыйрь Хәйретдин Мөжәйне яндырганнар. Бу исемлектә жирылары бөтен планетага таралган легендар Муса Жәлил, аның көрәштәше Абдулла Алиш та бар.

2) Обозначьте верный ответ знаком “+” и неверный ответ знаком “-” (по 1 б., макс. – 10 б.)

1. Язучылар союзы бинасында мәрмәр такта бар.
2. Мәрмәр тактада барлык татар язучыларының фамилиясе язылган.
3. Утыз язучы Бөек Ватан сугышында һәлак булган.
4. Згеш шәһәрендә күп татар язучылары үлгән.
5. Згеш шәһәре зур шәһәр.
6. Згеш шәһәре янында Гадел Кутуй һәлак булган һәм ул шунда күмелгән.
7. Ф.Кәрим “Тапшырылмаган хатлар” әсәренең авторы.
8. Ф.Кәрим Жиңү көне алдыннан гына һәлак була.
9. Хәйретдин Мөжәй - шагыйрь һәм офицер була.
10. Абдулла Алиш Муса Жәлил белән таныш булмый.

2. Напишите ответы на поставленные вопросы и составьте толкование слова “вакыт”, используя Ваши ответы. (по 1 б., 2 б. –за толкование, макс. б. - 6).

- Нәрсә ул – вакыт?

-

- Вакытны нинди предмет күрсәтә?

-

-Аны бүлөп буламы? Ничек?

-

- Дәресне вакыт белән характерларга мөмкинме?

-

№	Предложения	Макс.кол-во баллов	Баллы
		-6	
1.		1	
2.		1	
3.		1	
4.		1	
		2	

3. Соедините слова двух столбиков и составьте словосочетания используя послелог и послеложные слова (по 2б., макс. – 14 б.).

Образец: Парктагы күлдә көймә белән йөзәргә

1) <i>йөзәргә</i>	вокзал, кафе
2) барырга	театр, машина
3) килеп житәргә	Идел, касса
4) йөггерергә	стадион, сукмак

5) йөрергә	троллейбус, тукталыш
6) узып барырга	күл, парк, көймә
7) барып кайтырга	автобус, гараж
8) очарга	шәһәр паркы, вертолёт

№	Предложения	Макс.кол-во баллов - 14	Баллы
2.		2	
3.		2	
4.		2	
5.		2	
6.		2	
7.		2	

4. В каком предложении допущена ошибка? (2 б.)

- 1) Энемнең хыялы – жырларга өйрәнү.
- 2) Түбән Кама – химиклар шәһәре.
- 3) Казан – элек-электән мәдәният һәм сәнгать үзәк.
- 4) Алабуга – иң борынгы шәһәрләребезнең берсе.

5. Выберите и вместо многоточия ставьте фразеологизм (по 2 б., макс. б. - 8).

А. Бу мәсьәләгә ... ярамый.

Ә. Узган ел ... вакыйгаларга бай булды.

Б. Әнием аш-су пешерергә бик оста, аның бәләшләре ... була.

В. Кешедән ... – жиңел, аңа ярдәм итергә тырышырга кирәк.

- 1) телеңне йотарга
- 2) йөз чөерергә
- 3) уңышлардан баш әйләнергә
- 4) күз йомарга

6. В каком ряду слова образованы только при помощи словообразующих аффиксов? (2 б.)

- 1) саранлык, сипкеч, эшемдә
- 2) элгеч, юлчы, каләмдәш
- 3) әдәпле, баскыч, күршедә
- 4) каенда, жиләклек, халык

7. Переведите на татарский язык и запишите (по 2б., макс. 10 б.).

1. Елабуга – старинный городок в Татарстане 2. Здесь родились: кавалерист-девица Н.А.Дурова, художник И.И.Шишкин, известный ученый психиатр В.М. Бехтеров, маршал Советского Союза Л.А. Говоров и другие известные люди. 3. Эта земля хранит память об отрядах Емельяна Пугачева, о писателях А.Н.Радищеве и В.Г.Короленко, о командире гражданской войны В.И. Чуйкове. 4. В Великую Отечественную войну Елабуга послала на фронт тысячи бойцов. 5. Елабуга включена в число исторических городов.

№	Предложения	Макс.кол-во баллов - 10	Баллы
1.		2	
2.		2	
3.		2	
4.		2	
5.		2	

8. В каком ряду даны выражения, излагающие просьбу? (Макс.б. -1)

1. килче, килсәнә, кил инде, кил әле
1. керә бит, керә инде, зинһар кер
2. китәме, китә дә, китсә дә, китәсә дә
3. килегез инде, килә ләбаса, килсә иде

9. Как предложешь присесть в автобусе пожилому человеку. Найди правильную форму. (Макс.б. -1)

1. Гафу итегез, сезгә урын кирәкме?
2. Утырасыгыз килмиме?

